

اخلاق پزشکی در اسلام

- اصول اخلاق پزشکی موثر در تصمیم گیری های پزشکی، برگرفته از تئوری قرب الهی (غایت گرایی) و بهره گیری از ابزار عقل، علم، تجربه و در مواردی با استفاده از وحی الهی و با رعایت فقه اسلامی است که بر دو قسم کلی تقسیم می شود:
  - (۱) اصول اخلاقی موثر در **ارتباط خاص پزشک با خدا**: اصولی که کیفیت درمان و منافع و مصالح بیمار را بهتر تامین می کنند مثل «**تقوای الهی**» و «**توکل به خدا**»
  - (۲) اصولی در مورد **ارتباط پزشک با بیمار**: پس اصولی که ملاک عمل پزشکی است:
- هشت اصل**: توکل، تقوا، کرامت و تکریم بیمار، جلب منفعت بیمار، دفع ضرر احتمالی از بیمار، آزادی و اختیار بیمار، عدالت و احسان است.

سوال

چرا اخلاق پزشکی و به تبعیت،
اخلاق مامایی اهمیت دارد؟

چون در حوزه پزشکی و در حوزه مامایی ما با
بالاترین مخلوق خداوند یعنی **انسان** سروکار داریم.

سوره ص

• إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ طِينٍ (71)

• فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ (72)

• و به خاطر بیاور هنگامی را که پروردگارت به فرشتگان گفت من بشری را از گل می آفرینم!

• هنگامی که آن را نظام بخشیدم و از روح خود در آن دمیدم، برای او به سجده افتید.

سوره اسرا

• قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَيَّ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا (84)

• وَ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَ مَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا (85)

• بگوهر کس طبق روش (و خلق و خوی) خود عمل می کند؛ و پروردگارتان کسانی را که راهشان نیکوتر است، بهتر می شناسد.

• و از تو درباره « روح » سؤال می کنند، بگو روح از فرمان پروردگار من است؛ و جز اندکی از دانش، به شما داده نشده است.

سوره تین

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾ که ما انسان را در بهترین صورت و نظام آفریده ایم (۴) سپس او را به پائین ترین مرحله بازگرداندیم (۵) مگر کسانی که ایمان آورده اند و اعمال صالح انجام داده اند که برای آنها پاداشی است قطع ناشدنی! (۶) پس چه چیز سبب می شود که تو بعد از این همه، روز جزا را تکذیب کنی؟! (۷) آیا خداوند بهترین حکم کنندگان نیست؟ (۸)

فواید رفتار اخلاقی

● کمک به تصمیم‌گیری درست

● یکسان‌سازی رفتارها در مواجهه با موارد مشابه

● ایجاد استانداردهای اخلاقی مشترک در بافتارهای فرهنگی و اجتماعی مختلف

چرا مامایی نیاز به اخلاق (Moral/Ethics) دارد؟

● اخلاق برای مامایی به عنوان پایه ای برای عملکرد درست و صحیح

● راهنمایی برای روابط، مسئولیت ها، رفتارها و تصمیم گیری های درست اخلاقی

● منشاء استانداردهای حرفه ای، قوانین و مقرراتی که عمل را هدایت می کنند

● وسیله ای برای خودارزیابی self-evaluation و خوداندیشی self-reflection

● در مورد عملکرد مان و نشان دهنده مسوولیت و خود تنظیمی self-regulating

● مبنایی برای بازخورد و بررسی همتایان در مورد عملکردشان

● اخلاق از ارائه مراقبت های ایمن، دلسوزانه، شایسته و خوشایند پشتیبانی می کند.

● کدهای اخلاقی به سایر متخصصان پزشکی و جامعه نشان می دهد مامایی یک حرفه

متعهد، مسوولیت پذیر، خود تنظیم و قانونمند است.

حوزه (scope) کار مامایی وسیع و مهم است.

❖ ماما بعنوان یک متخصص/حرفه ای (**profession**) مسئول و پاسخگو شناخته می شود که با مشارکت زنان کار می کند تا حمایت، مراقبت و توصیه/مشاوره لازم را قبل از بارداری، در طول بارداری، زایمان و دوره پس از زایمان ارائه دهد، زایمان را به مسئولیت خود و مراقبت های لازم را در مورد نوزاد و شیرخوار انجام دهد.

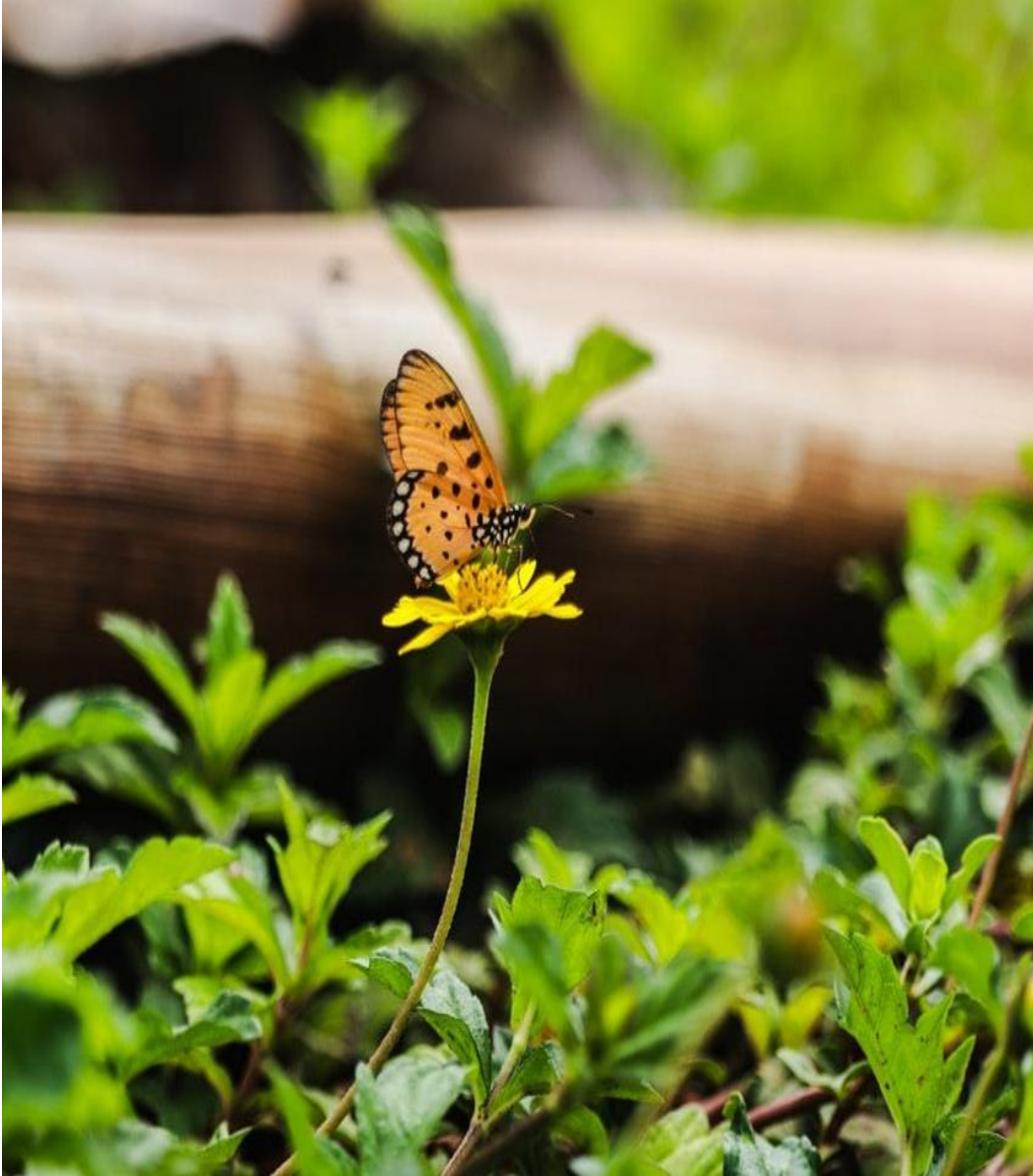
❖ این مراقبت شامل اقدامات پیشگیرانه، ترویج زایمان طبیعی، تشخیص عوارض در مادر و کودک، دسترسی به مراقبت های پزشکی یا سایر کمک های مناسب و انجام اقدامات اورژانس است.

❖ ماما وظیفه مهمی در مشاوره و آموزش سلامت نه تنها برای زنان، بلکه در خانواده و جامعه دارد. این کار باید شامل آموزش بارداری و آمادگی برای والدینی باشد و ممکن است به سلامت جنسی یا باروری و مراقبت از کودکان نیز گسترش یابد.

❖ ماما ممکن است در هر محیطی از جمله خانه، جامعه، بیمارستان ها، کلینیک ها یا واحدهای بهداشتی کار کند.

- Adopted at Brisbane International Council meeting, 2005
- Revised and adopted at Durban Council meeting, 2011
- Revised and adopted at Toronto Council meeting, 2017
- Revised and adopted at Bali Council meeting, 2023
- Due for next review, 2026

مامایی یک حرفه (profession)

یک حرفه معمولاً دارای:

- ❖ دانش منحصر به فرد
- ❖ فرآیند صدور مجوز کار
- ❖ کدهای اخلاقی
- ❖ اجتماعی شدن طولانی مدت
- ❖ خودمختاری یا اختیار در عمل
- ❖ معیارهای پذیرش یا ورود
- ❖ صلاحیت دانشگاهی
- ❖ یک فعالیت اجتماعی مورد نیاز (باسابقه)
- ❖ به اشتراک گذاری دارایی ارزش ها در مورد کار
- ❖ تعهد برای توسعه حرفه ای، است.

مهارت های یک ماما

مدیریت مراقبت

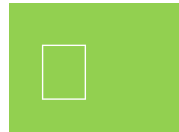
ارزیابی/تشخیص

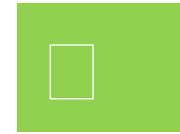
مشاوره و آموزش
در زمینه سلامت

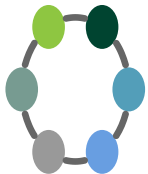
انجام مراقبت های
تجویز شده پزشک
(احضار و مذاکره با او)

شروع برای اقدامات
دیگران (ارجاع)

اقدام مستقل

عضو تیم بودن

آگاهی پژوهشی

ارتباطات

رعایت اخلاق

مرتبط با همه این مهارت هاست؟

گزارش نویسی و
ثبت پرونده

کار مبتنی
بر شواهد

انواع کدهای اخلاقی

در همه جا، کدهای اخلاقی شامل جوانب مختلف
کار یک حرفه است.

کدهای اخلاقی در حرفه مامایی در جمهوری اسلامی ایران

۱-۴) در جهت رشد معنوی و
نهادینه کردن اصول اخلاقی
در خود بکوشد.

- ❖ ۱. انجام تعهدات حرفه ای (۲۳ کد)
- ❖ ۲. ارائه خدمات به مددجو و همراهانش (۲۷ کد)
- ❖ ۳. ارتباط با همکاران (۱۱ کد)
- ❖ ۴. ارتقای فردی (۶ کد) ←
- ❖ ۵. آموزش و پژوهش (۸ کد)
- ❖ ۶. مدیریت (۱۰ کد)

این کارگاه و این بخش آن در راستای تحقق این هدف است.

کاربرد اخلاق در حرفه مامایی

❖ مراقبت ماما از مراجعین باید بر اساس قضاوت صحیح (یا عمل مبتنی بر شواهد درست و عمل درست یا اخلاقی) باشد.

❖ برخی از این قضاوت ها در مورد داشتن حس قوی از درست یا غلط بودن (اخلاقی بودن) است.

❖ داشتن حس قوی در مورد آنچه که به عنوان ماما باید و یا نباید انجام دهیم (به فلسفه، ارزش ها و باور ما بستگی دارد).

❖ داشتن یک احساس قوی از این که اولویت ها باید چه باشند.

پس ما بخواهیم یا نخواهیم با مسائل اخلاقی سروکار پیدا می کنیم.